

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«24» жовтня 2024 року

№ 60/177-р/к

справа № 107/60/123-рп/к.20

м. Київ

*Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції*

Вишгородська районна рада рішеннями від 20.08.2019 № 649-39-VII, від 20.08.2019 № 649-39-VII та від 20.02.2020 № 777-43-VII встановила економічно необґрунтовані тарифи *«Інформація, доступ до якої обмежено»* на послуги з централізованого опалення, тобто не маючи на те відповідних повноважень.

Сплата споживачами завищеної вартості послуг з централізованого опалення, у зв'язку із застосуванням *«Інформація, доступ до якої обмежено»* у період з 23.09.2019 по 31.07.2021 економічно необґрунтованих тарифів на послуги з централізованого опалення, що не були затверджені органом, уповноваженим здійснювати встановлення таких тарифів, призвела до додаткових витрат цих споживачів та, як наслідок, до ущемлення їх інтересів під час отримання вказаних послуг.

Під час розгляду справи № 107/60/123-рп/к.20 Вишгородська районна рада припинила порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

За результатами розгляду справи № 107/60/123-рп/к.20 такі дії Вишгородської районної ради визнано порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (створення умов для порушення законодавства про захист економічної конкуренції).

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 107/60/123-рп/к.20 про порушення Вишгородською районною радою законодавства про захист економічної конкуренції та подання Третього відділу досліджень і розслідувань від 24.09.2024 № 60-03/366-П з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (попередня назва – Київське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України) (далі – Відділення), з метою виконання завдань покладених Законом України «Про Антимонопольний комітет України» та на виконання доручення Антимонопольного комітету України від 12.08.2020 № 13-01/824 (вх. Відділення від 17.08.2020 № 60-01/233К), здійснювало державний контроль за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, які здійснюють

діяльність на регіональних ринках комунальних послуг у сфері теплопостачання в територіальних межах *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

- (2) Відділення направило до Головного управління Держпродспоживслужби в Київській області лист про надання інформації від 05.08.2020 № 60-02/4331.
- (3) Відповідь на лист від 05.08.2020 № 60-02/4331 Головне управління Держпродспоживслужби в Київській області надало листом від 10.08.2020 № Вих-10-06/6600-20 (вх. Відділення від 17.08.2020 № 60-01/3019).
- (4) Відділення направило до *«Інформація, доступ до якої обмежено»* вимогу про надання інформації від 05.08.2020 № 60-02/4338.
- (5) Відповідь на вимогу від 05.08.2020 № 60-02/4338 Підприємство надало листом від 19.08.2020 № 2091/08 (вх. Відділення від 25.08.2020 № 60-01/3128).
- (6) Відділення направило до *«Інформація, доступ до якої обмежено»* вимогу про надання інформації від 16.09.2020 № 60-02/5167/5.
- (7) Відповідь на вимогу від 16.09.2020 № 60-02/5167/5 Підприємство надало листом від 05.10.2020 № 2579/05 (вх. Відділення від 07.10.2020 № 60-01/3789).
- (8) Відділення направило до Вишгородської районної ради лист про надання інформації від 15.10.2020 № 60-02/5773.
- (9) Відповідь на лист від 15.10.2020 № 60-02/5773 Вишгородська районна рада надала листом від 29.10.2020 № 826/02-07 (вх. Відділення від 09.11.2020 № 60-01/4268).
- (10) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 15.12.2020 № 60/123-рп/к розпочато розгляд справи № 107/60/123-рп/к.20 за ознаками вчинення Вишгородською районною радою порушення, передбаченого статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді легітимації порушення *«Інформація, доступ до якої обмежено»* законодавства про захист економічної конкуренції на ринку надання послуг з централізованого опалення у межах *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- (11) Листом від 15.12.2020 № 60-02/7276 Вишгородській районній раді направлено копію розпорядження від 15.12.2020 № 60/123-рп/к про початок розгляду справи № 107/60/123-рп/к.20. Відповідно до рекомендованого повідомлення про вручення поштового відправлення вказаний лист (поштове відправлення № 0303504641794) вручено 23.12.2020.
- (12) Відділення направило до *«Інформація, доступ до якої обмежено»* вимогу про надання інформації від 04.02.2021 № 60-02/936.
- (13) Відповідь на вимогу від 04.02.2021 № 60-02/936 Підприємство надало листом від 17.02.2021 № 399/05 (вх. Відділення від 19.02.2021 № 60-01/911).
- (14) Відділення направило до *«Інформація, доступ до якої обмежено»* вимогу про надання інформації від 05.04.2021 № 60-02/2560.
- (15) Відповідь на вимогу від 05.04.2021 № 60-02/2560 Підприємство надало листом від 12.04.2021 № 1075/05 (вх. Відділення від 16.04.2021 № 60-01/2070).

- (16) Відділення направило до **«Інформація, доступ до якої обмежено»** вимогу про надання інформації від 11.11.2021 № 60-02/8283.
- (17) Відповідь на вимогу від 11.11.2021 № 60-02/8283 Підприємство надало листом від 19.11.2021 № 2515/08 (вх. Відділення від 25.11.2021 № 60-01/5664).
- (18) Відділення направило до **«Інформація, доступ до якої обмежено»** вимогу про надання інформації від 28.06.2024 № 60-02/3451.
- (19) Відділення направило до **«Інформація, доступ до якої обмежено»** вимогу про надання інформації від 05.07.2024 № 60-02/3701е.
- (20) Відповідь на вимогу від 28.06.2024 № 60-02/3451 Підприємство надало листом від 22.07.2024 № 1129/08 (вх. Відділення від 26.07.2024 № 60-01/2988).
- (21) Відділення направило до **«Інформація, доступ до якої обмежено»** лист про надання пояснень від 06.08.2024 № 60-02/4394е.
- (22) Відповіді на вимогу від 05.07.2024 № 60-02/3701е та лист від 06.08.2024 № 60-02/4394е Підприємство надало листами від 08.08.2024 № 1235/08 (вх. Відділення від 14.08.2024 № 60-01/3190) та від 15.08.2024 № 1397/08 (вх. Відділення від 16.08.2024 № 60-01/3197).
- (23) За результатами збору та аналізу доказів складено подання від 24.09.2024 № 60-03/366-П про попередні висновки у справі № 107/60/123-рп/к.20 (далі – Подання).
- (24) Листом від 25.09.2024 № 60-02/5512е Вишгородській районній раді направлено копію Подання. Згідно з рекомендованим повідомленням про вручення поштового відправлення вказаний лист (поштове відправлення № 0600966374834) вручено 09.10.2024.
- (25) Листом від 10.10.2024 № 60-02/5877е Вишгородській районній раді повідомлено про дату, час і місце розгляду справи № 107/60/123-рп/к.20.
- (26) Станом на дату прийняття рішення будь-яких зауважень чи заперечень щодо змісту Подання від Вишгородської районної ради до Відділення не надходило.

2. Відповідач

- (27) Вишгородська районна рада включена до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, є юридичною особою з організаційно-правовою формою – орган місцевого самоврядування. Ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, місцезнаходження: **«Інформація, доступ до якої обмежено»**. Вид діяльності за КВЕД **«Інформація, доступ до якої обмежено»**.
- (28) Частиною третьою статті 140 Конституції України передбачено, що місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.
- (29) Відповідно до частини другої статті 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцеве самоврядування здійснюється територіальними громадами сіл, селищ, міст як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх

виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які передбачають спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст.

- (30) Згідно із статтею 10 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільські, селищні, міські ради є органами місцевого самоврядування, що представляють відповідні територіальні громади та здійснюють від їх імені та в їх інтересах функції і повноваження місцевого самоврядування, визначені Конституцією, цим та іншими підзаконними актами.
- (31) Відповідно до частини першої статті 16 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування є юридичними особами і наділяються цим та іншими законами власними повноваженнями, в межах яких діють самостійно і несуть відповідальність за свою діяльність відповідно до закону.
- (32) Отже, згідно із статтею 5 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» Вишгородська районна рада входить до системи місцевого самоврядування.
- (33) Крім того, статтею 2 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що цим законом регулюються відносини, зокрема, органів місцевого самоврядування із суб'єктами господарювання, у зв'язку з економічною конкуренцією.
- (34) Таким чином, сфера застосування Закону України «Про захист економічної конкуренції» поширюється на відносини Ради із суб'єктами господарювання.

3. Нормативно-правове регулювання

- (35) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 № 1875-IV (далі – Закон¹), який втратив чинність 01.05.2019, комунальними послугами є, зокрема, послуги з централізованого опалення.
- (36) Згідно з частиною другою статті 14 Закону¹ **ціни/тарифи на комунальні послуги формуються і затверджуються** центральними органами виконавчої влади, національними комісіями, що здійснюють державне регулювання у відповідних сферах, та **органами місцевого самоврядування відповідно до їхніх повноважень, визначених законом.**
- (37) Відповідно до пункту 2 статті 31 Закону¹ **виконавці/виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво (надання) комунальних послуг і подають їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів.**
- (38) Згідно з підпунктом 2 пункту «а» статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (у редакції, яка діяла до 13.11.2021) **до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на теплову енергію (у тому числі її виробництво, транспортування та постачання), тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, на інші комунальні послуги (крім тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, тарифів на комунальні послуги, які встановлюються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), побутові, транспортні та інші послуги.**

- (39) При цьому, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) встановлює відповідні тарифи для ліцензіатів НКРЕКП, а органи місцевого самоврядування встановлюють тарифи на комунальні послуги, які надають визначені ними виконавці послуг.
- (40) Відповідно до абзацу другого частини третьої статті 31 Закону¹ при встановленні цін/тарифів на послуги, які виробляються суб'єктами природних монополій, діяльність яких регулюється НКРЕКП, відповідно до законодавства, повноваження органів місцевого самоврядування поширюються виключно на тариф (складову тарифу), який (яка) не підлягає встановленню цими національними комісіями.
- (41) Згідно зі статтею 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.
- (42) Статтею 7 Закону¹ визначені повноваження органів місцевого самоврядування, у тому числі щодо:
- встановлення цін (тарифів) на житлово-комунальні послуги відповідно до закону;
 - здійснення контролю за дотриманням законодавства щодо захисту прав споживачів у сфері житлово-комунальних послуг.
- (43) З **01.05.2019** був введений в дію у повному обсязі Закон України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII (далі – Закон²), який істотно змінив принципи відносин, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, а також запроваджує нову термінологію та класифікацію комунальних послуг, вносить зміни в організацію надання комунальних послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води. З цієї дати **Закон¹ визнано таким, що втратив чинність**.
- (44) Відповідно до пункту 2 частини першої статті 5 Закону² (тут і далі в редакції, яка діяла до 23.03.2023) до комунальних послуг належать, зокрема, послуги з постачання теплової енергії.
- (45) Згідно із частиною першою статті 10 Закону² ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- (46) Статтею 3 Закону² визначені повноваження органів місцевого самоврядування, у тому числі щодо встановлення цін/тарифів на комунальні послуги відповідно до закону.
- (47) Враховуючи особливості перехідного періоду, а саме від моменту введення в дію Закону² (01.05.2019) до моменту укладення нових договорів про надання комунальних послуг, пунктом 3 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону² передбачено, що **договори про надання комунальних послуг, укладені до введення в дію Закону² (01.05.2019), зберігають чинність на умовах, визначених такими договорами, до дати набрання чинності договорами про надання відповідних комунальних послуг, укладеними за правилами, визначеними Законом².**

- (48) У разі якщо згідно з договорами про надання комунальних послуг, укладеними до введення в дію цього Закону², передбачено більш ранній строк їх припинення, **такі договори вважаються продовженими на той самий строк і на тих самих умовах**.
- (49) Договори про надання комунальних послуг, у тому числі із співвласниками багатоквартирних будинків, які не прийняли рішення про модель організації договірних відносин з виконавцями комунальних послуг, мають бути укладені виконавцями відповідних комунальних послуг протягом двох місяців з дня набрання чинності рішенням Кабінету Міністрів України про затвердження типових публічних договорів приєднання про надання комунальних послуг
- (50) Постановою Кабінету Міністрів України від 08.09.2021 № 1022 (яка набрала чинність з 01.10.2021) було затверджено Типовий індивідуальний договір про надання послуг з постачання теплової енергії, що є публічним договором приєднання.
- (51) При цьому, листом від 02.05.2019 № 7/10.1/7260-19 Міністерство розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон) надало роз'яснення обласним та Київській міській державним адміністраціям щодо введення в дію з 01.05.2019 Закону², в яких звернуло увагу на те, що **після 01.05.2019 органи місцевого самоврядування та НКРЕКП не можуть встановлювати (у тому числі за результатами коригування) тарифи на комунальні послуги, що надаються за договорами, укладеними до введення в дію Закону²**.
- (52) З 01.05.2019 комунальними послугами у розумінні статті 5 Закону² є, зокрема, послуги з постачання теплової енергії. Отже, з 01.05.2019 органи місцевого самоврядування можуть (мають повноваження) встановлювати тарифи саме на ці послуги. **Повноваження щодо встановлення тарифів, зокрема, на послуги з централізованого опалення із зазначеної дати у органів місцевого самоврядування відсутні**.
- (53) Вказаним листом Мінрегіон просив довести це роз'яснення до відома підприємств відповідної галузі та органів місцевого самоврядування.
- (54) Таким чином, **до моменту укладення нових договорів** про надання комунальних послуг за вимогами і правилами Закону², **нарахування плати за комунальні послуги мало здійснюватися відповідно до договорів, укладених до 01.05.2019**. Відповідно, до споживачів послуг із централізованого опалення **мали застосовуватись тарифи, встановлені уповноваженими органами до 01.05.2019**.
- (55) Одночасно необхідно зазначити, що згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 19.10.2018 № 867 «Про затвердження положення про покладення спеціальних обов'язків на суб'єктів ринку природного газу для забезпечення загальносуспільних інтересів у процесі функціонування ринку природного газу» (яка втратила чинність з 20.05.2021) на ПАТ «Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України» (далі – НАК «Нафтогаз України») було покладено обов'язки, зокрема, постачати природний газ на умовах та у порядку, що визначені цим положенням, виробникам теплової енергії, а саме: виробникам теплової енергії, які здійснюють виробництво теплової енергії для всіх категорій споживачів (фізичні або юридичні особи, які використовують теплову енергію на підставі договору).
- (56) З початку опалювального періоду 2019/2020 років НАК «Нафтогаз України» для теплопостачальних організацій (виконавців послуг з централізованого опалення та

централізованого постачання гарячої води) було **значно знижено ціну природного газу** в порівнянні з ціною, що діяла у попередньому опалювальному періоді.

- (57) Ціни на природний газ, що постачається теплопостачальним організаціям для виробництва теплової енергії протягом II півріччя 2019 року знизились з 5553,89 грн за 1 тис. м³ (червень 2019 року) до 4276,69 грн за 1 тис. м³ (грудень 2019 року) (без врахування націнки постачальника та тарифів на розподіл та транспортування та без ПДВ), тобто на 23 %, що є підставою для суттєвого зниження нарахувань споживачам за послуги опалення та постачання гарячої води.
- (58) Зміна вартості природного газу має вирішальний вплив на розмір тарифів на послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води для споживачів, оскільки газова складова у структурі собівартості послуг з теплопостачання є найбільшою.
- (59) У зв'язку з чим, Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову від 24.12.2019 № 1082 «Деякі питання нарахування (визначення) плати за теплову енергію та послуги з централізованого опалення, централізованого постачання гарячої води для споживачів у зв'язку зі зміною ціни природного газу» (далі – Постанова № 1082).
- (60) Постановою № 1082 були внесені зміни до Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (далі – Правила № 630), та Правил користування тепловою енергією, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 № 1198, відповідно до яких **теплопостачальним організаціям надано право змінювати розмір нарахованої споживачам плати за послуги** з централізованого опалення та послуги з централізованого постачання гарячої води **у разі зміни для них ціни природного газу**, що використовується для виробництва теплової енергії та надання відповідних комунальних послуг.
- (61) Постановою № 1082 передбачається, що підставою для зміни розміру нарахувань за послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води є умова коли ціна природного газу (без урахування тарифів на послуги з транспортування та розподілу природного газу, торговельної надбавки (націнки) постачальника) придбана виконавцем у відповідному місяці опалювального сезону, є нижчою від ціни природного газу (без урахування тарифів на послуги з транспортування та розподілу природного газу, торговельної надбавки (націнки) постачальника), що врахована у структурі тарифів на послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, встановлених уповноваженими органами.
- (62) Згідно з пунктом 2 Постанови № 1082, у разі **прийняття теплопостачальною організацією** (виконавцем послуг із централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води) **рішення щодо зміни розміру нарахувань за теплову енергію, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, споживачам, у зв'язку із зміною для них ціни природного газу** протягом опалювального періоду 2019/2020 року, відповідні зміни (починаючи із нарахувань за грудень 2019 року) мають відобразитися щомісяця у платіжних документах споживачів, надісланих у місяці, що є наступним за розрахунковим періодом.

- (63) Про прийняте рішення щодо зміни розміру нарахувань за теплову енергію, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, теплопостачальна організація інформує споживачів шляхом розміщення інформаційного повідомлення (з наведенням відповідних обґрунтувань) на офіційному вебсайті органу місцевого самоврядування та/або на власному сайті
- (64) Різниця в нарахуваннях спрямовується в оплату майбутніх платежів, крім випадку припинення дії договору із споживачем, а за наявності заборгованості у споживачів, сума перерахунку зараховується в рахунок погашення існуючої заборгованості споживача, відповідно до черговості її виникнення.
- (65) При цьому варто зазначити, що вказаний механізм зміни розміру нарахувань плати за теплову енергію, послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води у разі зміни ціни природного газу, що використовується для виробництва теплової енергії та надання відповідних комунальних послуг, передбачає здійснення таких нарахувань для всіх категорій споживачів.

4. Обставини справи

- (66) Листом від 22.07.2024 № 1129/08 (вх. Відділення від 26.07.2024 № 60-01/2988) **«Інформація, доступ до якої обмежено»** повідомило, що текст індивідуального договору про надання послуг з постачання теплової енергії, що є публічним договором приєднання, був опублікований на сайті органу місцевого самоврядування - Вишгородської міської ради 04.10.2021 (<https://www.vyshgorod-mrada.gov.ua/2021/10/04/publichnyj-dogovir-pryuednannya-pro-nadannya-poslug-z-postachannya-terlovoyi-energiyi>). На підтвердження наведеної інформації Підприємство надало до Відділення роздруківку із сайту Вишгородської міської ради та текст такого договору. Датою початку дії цього договору є **03.11.2021**. Тобто, Підприємство почало надавати послуги з постачання теплової енергії з 03.11.2021.
- (67) Отже, протягом досліджуваного періоду з травня 2019 року по липень 2021 року **«Інформація, доступ до якої обмежено»** надавало саме послуги з централізованого опалення.
- (68) Також, за інформацією Підприємства з травня 2019 року по липень 2021 року воно застосовувало тарифи, встановлені:
- рішенням Вишгородської районної ради від 29.11.2018 № 502-33-VII;
 - рішенням Вишгородської районної ради від 20.08.2019 № 649-39-VII;
 - рішенням Вишгородської районної ради від 12.12.2019 № 698-41-VII;
 - рішенням Вишгородської районної ради від 22.02.2020 № 777-43-VII.

4.1. Щодо тарифів, встановлених рішеннями Вишгородської районної ради від 29.11.2018 № 502-33-VII та від 20.08.2019 № 649-39-VII

- (69) У зв'язку зі підвищенням ціни на природний газ (+ 26 %) з 01.11.2018 відповідно до додаткової угоди до договору з НАК «Нафтогаз», Підприємство виконало коригування тарифу на теплову енергію для потреб населення складової «паливо (природний газ)» та звернулось до голови Вишгородської районної державної адміністрації листом від **05.11.2018** № 1575/05 щодо коригування тарифів відповідно до ціни на природний газ з 01.11.2018.
- (70) Також, **«Інформація, доступ до якої обмежено»** розмістило у районній газеті «Слово» від 24.11.2018 № 47 (5168) оголошення про намір зміни (коригування окремих складових) тарифів на теплову енергію та послугу з централізованого опалення для потреб населення, на теплову енергію для потреб бюджетних установ,

релігійних організацій та інших споживачів, в якому було зазначено, що зауваження та пропозиції від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань приймаються протягом 7 календарних днів з дати опублікування оголошення про намір здійснити коригування тарифів.

- (71) Рішенням Вишгородської районної ради від **29.11.2018** № 502-33-VII (далі – Рішення¹) було встановлено тарифи **«Інформація, доступ до якої обмежено»** у розмірі: - на теплову енергію для потреб населення (з ПДВ) – 1314,86 грн за 1 Гкал; - на послугу з централізованого опалення для населення (з ПДВ) у тому числі: - з будинковими та квартирними приладами обліку теплової енергії – 1597,31 грн за 1 Гкал; - без будинкових та квартирних приладів обліку теплової енергії – 49,71 грн/м².
- (72) Повідомлення про прийняте Рішення¹ щодо зміни тарифів на теплову енергію та послугу з централізованого опалення для потреб населення, теплову енергію для потреб бюджетних установ, релігійних організацій та інших споживачів опубліковане в районній газеті «Слово» від 01.12.2018 № 48 (5169), тобто тарифи вступили в дію з **16.12.2018**.
- (73) При цьому, листом від 22.07.2024 № 1129/08 (вх. Відділення від 26.07.2024 № 60-01/2988) **«Інформація, доступ до якої обмежено»** надало інформацію щодо ціни природного газу, врахованого у встановлених Рішенням¹ тарифах, та цін, за якими здійснювалось фактичне постачання природного газу протягом періоду дії вказаних тарифів (без урахування тарифів на послуги з транспортування та розподілу природного газу, торговельної надбавки/націнки постачальника), яка наведена у таблиці 1. На підтвердження наведеної інформації Підприємство надало копії відповідного договору з НАК «Нафтогаз України» та додаткових угод до нього.

Таблиця 1

Рішення органу місцевого самоврядування та період його дії	Ціна природного газу, включена до тарифу (грн без ПДВ за 1000 м ³)	Реквізити та період дії договору/ додаткової угоди на постачання природного газу	Фактична ціна постачання природного газу (грн без ПДВ за 1000 м ³)
Рішення ¹ - з 16.12.2018 по 22.09.2019	6235,51	Договір від 05.10.2018 № 2565/18-ТЕ-17; додаткова угода від 01.11.2018 № 3; додаткова угода від 26.11.2018 № 4	жовтень 2018 - 4942,00; листопад 2018 - 6235,51; грудень 2018 - 6235,51; січень 2019 - 6235,51; лютий 2019 - 6235,51; березень 2019 - 6235,51; квітень 2019 - 6235,51 середня ціна - 6 050,72

- (74) Тобто, Рішення¹ було **прийнято органом місцевого самоврядування, який мав повноваження на встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення (у тому числі шляхом коригування) до втрати чинності Закону¹ з 01.05.2019.**
- (75) Водночас, у зв'язку із необхідністю відшкодування втрат, що виникли протягом періоду розгляду розрахунків тарифів на теплову енергію для потреб населення, встановлення та їх оприлюднення, що були встановлені Рішенням¹ (фактичне споживання природного газу з **1 листопада 2018 року по 15 грудня 2018 року** - витрати у розмірі 4 008,34 тис. грн з ПДВ), **«Інформація, доступ до якої обмежено»**

звернулось до в.о. голови Вишгородської районної державної адміністрації листом від **30.07.2019** № 756/05 щодо затвердження нового тарифу на теплову енергію для потреб населення з урахуванням відшкодування втрат, які виникли протягом періоду розгляду розрахунків тарифів на теплову енергію, встановлення та їх оприлюднення.

- (76) Також, *«Інформація, доступ до якої обмежено»* розмістило у районній газеті «Слово» від 24.08.2019 № 34 (5207) повідомлення про намір зміни тарифів на теплову енергію для потреб населення. При цьому, Підприємство зазначило, що необхідна інформація щодо зміни тарифів, з якою без перешкод може ознайомитися споживач, була оприлюднена на сайтах Вишгородської районної державної адміністрації та Вишгородської районної ради.
- (77) Рішенням Вишгородської районної ради від **20.08.2019** № 649-39-VII (далі – Рішення²) було встановлено тарифи *«Інформація, доступ до якої обмежено»* у розмірі: - на теплову енергію для потреб населення (без ПДВ) – 1443,87 грн за 1 Гкал; - на послугу з централізованого опалення для населення (з ПДВ) у тому числі: - з будинковими та квартирними приладами обліку теплової енергії – 1752,12 грн за 1 Гкал; - без будинкових та квартирних приладів обліку теплової енергії – 54,53 грн/м².
- (78) Рішення², опубліковане в районній газеті «Слово» від 07.09.2019 № 36 (5209), набуло чинності через 15 днів з дня його офіційного оприлюднення в друкованих засобах масової інформації, що розповсюджуються по всій території Вишгородського району, тобто тарифи вступили в дію з **23.09.2019**.
- (79) При цьому, листом від 22.07.2024 № 1129/08 (вх. Відділення від 26.07.2024 № 60-01/2988) *«Інформація, доступ до якої обмежено»* надало інформацію щодо ціни природного газу, врахованого у встановлених Рішенням² тарифах, та цін, за якими здійснювалось фактичне постачання природного газу протягом періоду дії вказаних тарифів (без урахування тарифів на послуги з транспортування та розподілу природного газу, торговельної надбавки/націнки постачальника), яка наведена у таблиці 2. На підтвердження наведеної інформації Підприємство надало копії відповідного договору з НАК «Нафтогаз України» та додаткових угод до нього.

Таблиця 2

Рішення органу місцевого самоврядування та період його дії	Ціна природного газу, включена до тарифу (грн без ПДВ за 1000 м ³)	Реквізити та період дії договору/ додаткової угоди на постачання природного газу	Фактична ціна постачання природного газу (грн без ПДВ за 1000 м ³)
Рішення ² - з 23.09.2019 по 05.01.2020	6235,00	Договір від 20.09.2019 № 5065/1920-ТЕ-17; додаткова угода від 31.10.2019 № 1; додаткова угода від 12.11.2019 № 2; додаткова угода від 09.12.2019 № 3; додаткова угода від 28.01.2020 № 5	жовтень 2019 - 4272,76; листопад 2019 - 4899,00; грудень 2019 - 4276,69; січень 2020 - 4650,00 середня ціна - 4524,61

- (80) Тобто, Рішення² було прийнято органом місцевого самоврядування, який втратив свої повноваження в частині встановлення тарифів на послуги з

централізованого опалення (у тому числі шляхом коригування) з 01.05.2019, у зв'язку із введенням в дію Закону².

- (81) Одночасно необхідно звернути увагу на те, що механізм формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води для суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках, які провадять або мають намір провадити господарську діяльність з виробництва теплової енергії, її транспортування магістральними і місцевими (розподільними) тепловими мережами та постачання, надання послуг з централізованого опалення і постачання гарячої води було визначено Порядком формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2011 № 869 (у редакції, яка діяла до 01.05.2019) (далі – Порядок № 869).
- (82) Пунктом 4 Порядку № 869 передбачено, що *витрати на відшкодування втрат* - витрати, що виникають у ліцензіатів (підприємств) протягом **періоду розгляду розрахунків тарифів, встановлення та їх оприлюднення** органом, **уповноваженим встановлювати тарифи**.
- (83) Відповідно до пункту 106 Порядку № 869 розгляд розрахунків тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води, поданих ліцензіатом (підприємством), здійснюється уповноваженим органом **протягом одного календарного місяця**, а у разі коригування тарифів - **протягом десяти календарних днів** з дня отримання відповідної заяви у порядку, встановленому Мінрегіоном.
- (84) Згідно з пунктом 108 Порядку № 869 розрахунок втрат ліцензіатів (підприємств), які виникли протягом **періоду розгляду розрахунків тарифів, встановлення та їх оприлюднення** **уповноваженим органом**, здійснюється ліцензіатом (підприємством).
- (85) Розмір втрат ліцензіатів (підприємств) визначається виходячи з витрат, понесених ліцензіатом (підприємством) на виробництво/надання відповідного обсягу теплової енергії, послуг з централізованого опалення і постачання гарячої води протягом періоду, який починається з **дня подання ліцензіатом (підприємством) до уповноваженого органу заяви про встановлення тарифів** до дня введення в дію тарифів, включаючи період розгляду розрахунків тарифів (але **не більше періоду, визначеного у пункті 106 цього порядку**), встановлення та їх оприлюднення.
- (86) Витрати, на основі яких визначаються втрати ліцензіатів (підприємств), розраховуються згідно з вимогами цього порядку за окремими складовими тарифів, вартість яких змінюється на загальнодержавному рівні.
- (87) Відповідно до пункту 109 Порядку № 869 розрахунок розміру втрат ліцензіатів (підприємств) подається на погодження уповноваженому органу протягом десяти календарних днів з дня введення в дію тарифів.
- (88) Уповноважений орган погоджує зазначений розрахунок протягом одного календарного місяця.
- (89) Уповноважений орган може відмовити у погодженні розміру втрат ліцензіату (підприємству) у випадку, коли вони є необґрунтованими, розрахунок здійснено на основі недостовірних даних або такий розрахунок поданий на погодження з порушенням строку, зазначеного в абзаці першому цього пункту.

- (90) Згідно з пунктом 110 Порядку № 869 втрати ліцензіатів (підприємств) включаються до складу тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води під час наступного (чергового) перегляду уповноваженим органом цих тарифів, крім випадку, коли відшкодування таких втрат здійснюється за рахунок відповідного місцевого бюджету.
- (91) У разі коли відшкодування втрат ліцензіатів (підприємств) здійснюється за рахунок місцевого бюджету, ліцензіат (підприємство) під час наступного (чергового) звернення до уповноваженого органу за встановленням тарифів подає разом з розрахунками, підтвердними матеріалами і документами копію рішення уповноваженого органу, яким передбачено відповідні видатки у місцевому бюджеті, та зазначає про це у заяві про встановлення тарифів.
- (92) Відповідно до пункту 111 Порядку № 869, у разі включення втрат ліцензіатів (підприємств) до складу тарифів **уповноважений орган встановлює тарифи з урахуванням втрат ліцензіатів (підприємств), визначаючи при цьому період їх дії, а також тарифи, які повинні застосовуватися після закінчення періоду відшкодування втрат ліцензіатів (підприємств).**
- (93) Згідно з пунктом 112 Порядку № 869 інформація про розмір втрат ліцензіатів (підприємств) у разі включення їх до складу тарифу відображається у структурі тарифів.
- (94) Відповідно до пункту 113 Порядку № 869 під час перегляду (у тому числі коригування) тарифів у період, протягом якого проводиться відшкодування втрат ліцензіатів (підприємств), уповноважений орган здійснює їх перерахування на основі наданих ліцензіатом (підприємством) розрахунків, враховуючи частину втрат, яка відшкодована, та частину втрат, яка підлягає відшкодуванню в подальшому.
- (95) Згідно з пунктом 114 Порядку № 869 під час перегляду (у тому числі коригування) тарифів уповноважений орган аналізує структуру тарифів у частині відповідності/невідповідності фактичних витрат, понесених на виробництво відповідного обсягу теплової енергії, її транспортування та постачання, надання послуг з централізованого опалення і постачання гарячої води протягом планованого періоду, та витрат, які було враховано у встановлених тарифах, і за результатами такого аналізу здійснює перерахування тарифу (у разі відхилення відповідних показників).
- (96) Тобто, положеннями Порядку № 869 **не було передбачено** можливість включення до структури тарифів на послуги з централізованого опалення розміру **витрат ліцензіата (підприємства), які виникли до подання заяви** ліцензіатом (підприємством) до уповноваженого органу заяви про встановлення тарифів. Також уповноважений орган мав визначити період дії таких тарифи (**не більше місяця**) та тарифи, які повинні були застосовуватися після закінчення періоду відшкодування втрат ліцензіата (підприємства), чого не було зроблено Вишгородською районною радою під час прийняття Рішення².
- (97) При цьому, з дати направлення ***«Інформація, доступ до якої обмежено»*** до Вишгородської районної державної адміністрації листа від 05.11.2018 № 1575/05 щодо коригування тарифів до дня введення в дію тарифів, встановлених Рішенням², вартість природного газу для Підприємства **не змінювалась** та на підставі укладених з НАК «Нафтогаз України» додаткових угод від 01.11.2018 № 3 та

від 26.11.2018 № 4 до договору від 05.10.2018 № 2565/18-ТЕ-17 становила 6235,51 грн без ПДВ за 1000 м³. В той же час підвищення ціни на природний газ для *«Інформація, доступ до якої обмежено»* з 01.11.2018 на 26 % (з 4942,00 грн без ПДВ за 1000 м³ до 6235,51 грн без ПДВ за 1000 м³) було підставою зміни тарифів Підприємства Рішенням¹, а отже вже було враховано у вказаних тарифах.

- (98) Також варто зазначити, що відповідно до наданої *«Інформація, доступ до якої обмежено»* пояснювальної записки до встановлених Рішенням² тарифів протягом періоду розгляду розрахунків тарифів на теплову енергію та на послугу з централізованого опалення, встановлення та їх оприлюднення Підприємство понесло витрати у витратах на виробництво теплової енергії для потреб населення **на загальну суму 4 008,34 тис. грн з ПДВ**, однак до встановлених Рішенням² тарифів Підприємства було включено витрати на покриття витрат у розмірі **10 382,53 тис. грн на рік без ПДВ**, тобто на 159,02 % більше ніж було вказано у пояснювальній записці Підприємства.
- (99) Крім того, за результатами аналізу структур тарифів *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, що є додатками 1 та 2 до Рішення², Відділенням встановлено, що розмір витрат на покриття витрат Підприємства у тарифі на теплову енергію (1443,87 грн/Гкал), врахованого у тарифі на послугу з централізованого опалення для потреб населення (1752,12 грн/Гкал або 54,53 грн/м²), становить лише **8,93 %** (129,01 грн/Гкал), в той час як розмір витрат на паливо (природний газ) у такому тарифі становить **75,56 %** (1090,98 грн/Гкал).
- (100) При цьому, середня ціна закупівлі *«Інформація, доступ до якої обмежено»* природного газу у НАК «Нафтогаз України» (без урахування тарифів на послуги з транспортування та розподілу природного газу, торговельної надбавки/націнки постачальника) протягом жовтня - грудня 2019 року становила 4524,61 грн без ПДВ за 1000 м³, що на 1710,39 грн або **на 27,43 % менше** за ціну, що закладена до встановлених Рішенням² тарифів (6235,00 грн без ПДВ за 1000 м³).
- (101) Листом від 17.02.2021 № 399/05 (вх. Відділення від 19.02.2021 № 60-01/911) *«Інформація, доступ до якої обмежено»* надало копію свого листа від **03.01.2020** № 11/01 до голови Вишгородської районної ради, в якому зазначило що **застосування норм Постанови № 1082 призведе до зменшення фінансового результату від основної діяльності Підприємства (збільшення збитку)**, але з іншого боку виконання відповідного перерахунку дійсно **може зменшити фінансове навантаження на мешканців Вишгородського району, які користуються послугами централізованого опалення**, у зв'язку з чим запропонувало винести на розгляд сесії Вишгородської районної ради питання стосовно проведення можливого перерахунку вартості послуг Підприємства, наданих населенню в грудні 2019 року (з відповідним віднесенням підсумків такого перерахунку на фінансовий результат Підприємства).
- (102) Водночас, листом від 29.10.2020 № 826/02-07 (вх. Відділення від 09.11.2020 № 60-01/4268) Вишгородська районна рада повідомила, що **20.02.2020** відбулась 43 чергова сесія Вишгородської районної ради VII скликання, в порядок денний якої було включено питання про перерахунок вартості послуг з централізованого опалення, наданих *«Інформація, доступ до якої обмежено»* населенню в грудні 2019 року.
- (103) Під час вказаного засідання, зокрема, депутат Вишгородської районної ради - директор *«Інформація, доступ до якої обмежено»* повідомив, що відповідно до Постанови № 1082 перерахунок споживачам розміру нарахованої плати за послуги з централізованого опалення доцільніше здійснювати за підсумками

опалювального сезону 2019/2020 років, тому зазначене питання порядку денного потрібно доопрацювати та перенести його розгляд до закінчення опалювального сезону.

- (104) Депутати Вишгородської районної ради підтримали пропозицію щодо перенесення розгляду зазначеного питання.
- (105) Розпорядженням голови Вишгородської районної ради від 21.02.2020 № 30 «Про створення робочої групи щодо вивчення питання формування та встановлення тарифів на надання Вишгородським районним **«Інформація, доступ до якої обмежено»** послуг з централізованого опалення, водопостачання та водовідведення» створено відповідну робочу групу.
- (106) В подальшому, керуючись Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України, спрямованих на запобігання виникненню і поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» та постановами Кабінету Міністрів України від 20.05.2020 № 392, від 22.07.2020 № 641 (із змінами), роботу вказаної робочої групи було тимчасово призупинено до скасування карантинних заходів.
- (107) Разом з тим, положеннями Постанови № 1082 та Правил № 630 було передбачено можливість самостійного **прийняття теплопостачальною організацією (виконавцем послуг з централізованого опалення) рішення** щодо зміни розміру нарахувань за послуги з централізованого опалення споживачам, у зв'язку із зміною для них ціни природного газу протягом опалювального періоду 2019/20 року, без необхідності винесення цього питання на розгляд уповноваженого органу, що встановлював відповідні тарифи.
- (108) При цьому, за інформацією **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, наданою листами від 19.08.2020 № 2091/08 (вх. Відділення від 25.08.2020 № 60-01/3128) та від 17.02.2021 № 399/05 (вх. Відділення від 19.02.2021 № 60-01/911), Підприємство **не здійснювало перерахунки нарахувань плати споживачам** за послуги з централізованого опалення, у зв'язку із зміною ціни природного газу протягом опалювального періоду 2019/2020 років.

4.2. *Щодо тарифів, встановлених рішенням Вишгородської районної ради від 12.12.2019 № 698-41-VII*

- (109) У зв'язку із зменшенням ціни на природний газ (- 28 %) та збільшенням мінімальної заробітної плати (+ 188 % порівняно з врахованою у попередніх тарифах), **«Інформація, доступ до якої обмежено»** звернулось до в.о. голови Вишгородської районної державної адміністрації листом **від 25.10.2019 № 1022/05** щодо затвердження тарифів на теплову енергію для потреб населення, бюджетних установ та інших споживачів з урахуванням коригування окремих статей витрат («природний газ» та «витрати на оплату праці з відрахуванням на соціальні заходи»), в яких відбулися цінові зміни.
- (110) Також, **«Інформація, доступ до якої обмежено»** розмістило у районній газеті «Слово» від 02.11.2019 № 44 (5217) повідомлення про намір зміни вказаних тарифів.
- (111) Рішенням Вишгородської районної ради **від 20.08.2019 № 649-39-VII** (далі – Рішення³) було встановлено тарифи **«Інформація, доступ до якої обмежено»** у розмірі: - на теплову енергію для населення (без ПДВ) – 1365,00 грн за 1 Гкал; - на послугу з централізованого опалення для населення (з ПДВ) у тому числі: - з будинковими та квартирними приладами обліку теплової енергії – 1657,47 грн

за 1 Гкал; - без будинкових та квартирних приладів обліку теплової енергії – 51,59 грн/м².

- (112) Рішення³ опубліковане в районній газеті «Слово» від 21.12.2019 № 51 (5223), набуло чинності через 15 днів з дня його офіційного оприлюднення в друкованих засобах масової інформації, що розповсюджуються по всій території Вишгородського району, тобто тарифи вступили в дію з **06.01.2020**.
- (113) При цьому, листом від 22.07.2024 № 1129/08 (вх. Відділення від 26.07.2024 № 60-01/2988) «*Інформація, доступ до якої обмежено*» надало інформацію щодо ціни природного газу, врахованого у встановлених Рішенням³ тарифах, та цін, за якими здійснювалось фактичне постачання природного газу протягом періоду дії вказаних тарифів (без урахування тарифів на послуги з транспортування та розподілу природного газу, торговельної надбавки/націнки постачальника), яка наведена у таблиці 3. На підтвердження наведеної інформації Підприємство надало копії відповідного договору з НАК «Нафтогаз України» та додаткових угод до нього.

Таблиця 3

Рішення органу місцевого самоврядування та період його дії	Ціна природного газу, включена до тарифу (грн без ПДВ за 1000 м ³)	Реквізити та період дії договору/ додаткової угоди на постачання природного газу	Фактична ціна постачання природного газу (грн без ПДВ за 1000 м ³)
Рішення ³ - з 06.01.2020 по 15.03.2020	4272,76	Додаткова угода від 28.01.2020 № 5; додаткова угода від 24.02.2020 № 6; додаткова угода від 23.03.2020 № 7 до договору від 20.09.2019 № 5065/1920-ТЕ-17;	січень 2020 - 4650,00; лютий 2020 - 3948,00; березень 2020 - 3396,00 середня ціна - 3998,00

- (114) Тобто, Рішення³ було прийнято органом місцевого самоврядування, який **втратив свої повноваження в частині встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення (у тому числі шляхом коригування) з 01.05.2019, у зв'язку із введенням в дію Закону².**
- (115) Одночасно необхідно звернути увагу на те, що до структури встановлених Рішенням³ тарифів «*Інформація, доступ до якої обмежено*» було повторно включено статтю «витрати на покриття витрат» у розмірі **10 382,53 тис. грн на рік без ПДВ** або 129,01 грн/Гкал, тобто у такому ж розмірі який було включено до Рішення². При цьому, у наданій Підприємством пояснювальній записці до встановлених Рішенням³ тарифів не була зазначена інформація про необхідність подальшого відшкодування вказаних витрат «*Інформація, доступ до якої обмежено*».
- (116) Крім того, у вказаній пояснювальній записці зазначено, що постановою НКРЕКП від 09.06.2016 № 1032 були встановлені тарифи «*Інформація, доступ до якої обмежено*» на теплову енергію для всіх груп споживачів з урахуванням коригування статті «витрати на оплату праці» з мінімальною заробітною платою - 1450 грн.

- (117) При цьому, Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» було встановлено у 2019 році мінімальну заробітну плату - 4173 грн, що у порівнянні з попереднім тарифом збільшилась на 188 %.
- (118) Разом з тим, листом від 02.02.2015 № 31-06330-06/3-5/3244 Міністерство фінансів України надало Мінрегіону наступні роз'яснення щодо **здійснення видатків органами місцевого самоврядування на відшкодування різниці між розміром ціни (тарифу) на житлово-комунальні послуги, що затверджувалися або погоджувалися рішенням місцевого органу виконавчої влади та органу місцевого самоврядування, та розміром обґрунтованих витрат на їх виробництва (надання)**.
- (119) Відповідно до статті 7 Бюджетного кодексу України та статті 61 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування мають право самостійно визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України.
- (120) Згідно із статтею 91 Бюджетного кодексу України у місцевих бюджетах можуть передбачатися кошти на фінансування інших програм, пов'язаних з виконанням власних повноважень, затверджених Верховною Радою Автономної республіки Крим, відповідною місцевою радою згідно із законом.
- (121) Враховуючи зазначене, **відшкодування органами місцевого самоврядування різниці в тарифах можливе за рахунок коштів місцевого бюджету** за умови прийняття відповідної програми.
- (122) Отже, з огляду на втрату з 01.05.2019 у Вишгородської районної ради повноважень встановлювати (коригувати) тарифи на послуги з централізованого опалення, відшкодування збільшення витрат **«Інформація, доступ до якої обмежено»** на оплату праці та соціальні заходи мало бути здійснено за рахунок коштів місцевого бюджету, а **не шляхом встановлення нових тарифів** на послуги з централізованого опалення.
- (123) Також, за результатами аналізу структур тарифів **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, що є додатками 1 та 2 до Рішення³, Відділенням встановлено, що розмір витрат Підприємства на оплату праці з відрахуванням на соціальні заходи без потреб власних ТЕЦ, ТЕС, АЕС, КГУ у тарифі на теплову енергію (1365,00 грн/Гкал), врахованого у тарифі на послугу з централізованого опалення для потреб населення (1657,47 грн/Гкал або 51,59 грн/м²), становить лише **26,02 %** (355,20 грн/Гкал), в той час як розмір витрат на паливо (природний газ) у такому тарифі становить **57,32 %** (782,38 грн/Гкал).
- (124) При цьому, середня ціна закупівлі **«Інформація, доступ до якої обмежено»** природного газу у НАК «Нафтогаз України» (без урахування тарифів на послуги з транспортування та розподілу природного газу, торговельної надбавки/націнки постачальника) протягом січня - березня 2020 року становила 3998,00 грн без ПДВ за 1000 м³, що на 274,76 грн або **на 6,43 % менше** за ціну, що закладена до встановлених Рішенням² тарифів (4272,76 грн без ПДВ за 1000 м³).
- (125) Однак, як вже було зазначено у пункті 158 цього подання, за інформацією **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, наданою листами від 19.08.2020 № 2091/08 (вх. Відділення від 25.08.2020 № 60-01/3128) та від 17.02.2021 № 399/05 (вх. Відділення від 19.02.2021 № 60-01/911), Підприємство **не здійснювало перерахунки нарахувань плати споживачам** за послуги з централізованого опалення, у зв'язку із зміною ціни природного газу протягом опалювального періоду 2019/2020 років.

4.3. Щодо тарифів, встановлених рішенням Вишгородської районної ради від 22.02.2020 № 777-43-VII

- (126) У зв'язку із тим, що протягом жовтня - грудня 2019 року та січня 2020 року було відшкодовано включену до Рішення² статтю «витрати на покриття витрат», Підприємство здійснило коригування тарифу на теплову енергію, а саме його зменшення на 129,01 грн/Гкал або 9,3 %, та звернулось до голови Вишгородської районної ради листом від 10.02.2020 № 226/05 щодо коригування тарифу на теплову енергію, її виробництва, транспортування та постачання для потреб населення, шляхом вилучення зі структури тарифу витрат, які виникли протягом періоду розгляду розрахунків тарифів на теплову енергію, встановлення та їх оприлюднення.
- (127) Також, «Інформація, доступ до якої обмежено» розмістило у районній газеті «Слово» від 15.02.2020 № 7 (5231) повідомлення про намір зміни вказаних тарифів.
- (128) Рішенням Вишгородської районної ради від 20.02.2020 № 777-43-VII (далі – Рішення⁴) було встановлено тарифи «Інформація, доступ до якої обмежено» у розмірі: - на теплову енергію для населення (без ПДВ) – 1235,99 грн за 1 Гкал; - на послугу з централізованого опалення для населення (з ПДВ) у тому числі: - з будинковими та квартирними приладами обліку теплової енергії – 1502,66 грн за 1 Гкал; - без будинкових та квартирних приладів обліку теплової енергії – 46,77 грн/м².
- (129) Рішення⁴ опубліковане в районній газеті «Слово» від 29.02.2020 № 51 (5223), набуло чинності через 15 днів з дня його офіційного оприлюднення в друкованих засобах масової інформації, що розповсюджуються по всій території Вишгородського району, тобто тарифи вступили в дію з 16.03.2020.
- (130) При цьому, листом від 22.07.2024 № 1129/08 (вх. Відділення від 26.07.2024 № 60-01/2988) «Інформація, доступ до якої обмежено» надало інформацію щодо ціни природного газу, врахованого у встановлених Рішенням⁴ тарифах, та цін, за якими здійснювалось фактичне постачання природного газу протягом періоду дії вказаних тарифів (без урахування тарифів на послуги з транспортування та розподілу природного газу, торговельної надбавки/націнки постачальника), яка наведена у таблиці 4. На підтвердження наведеної інформації Підприємство надало копії відповідних договорів у з НАК «Нафтогаз України» та додаткових угод до них.

Таблиця 4

Рішення органу місцевого самоврядування та період його дії	Ціна природного газу, включена до тарифу (грн без ПДВ за 1000 м ³)	Реквізити та період дії договору/ додаткової угоди на постачання природного газу	Фактична ціна постачання природного газу (грн без ПДВ за 1000 м ³)
Рішення ⁴ - з 16.03.2020 по 31.10.2021	4272,76	Додаткова угода від 23.03.2020 № 7; додаткова угода від 23.04.2020 № 8 до договору від 20.09.2019 № 5065/1920-ТЕ-17; договір від 23.09.2020 № 20/21-	березень 2020 - 3396,00; квітень 2020 - 2897,00; жовтень 2020 - 5374,10; листопад 2020 - 5375,37; грудень 2020 - 6103,10; січень 2021 - 7331,45; лютий 2021 - 6841,15;

		1072-ТЕ-17; додаткова угода від 26.10.2020 № 1; додаткова угода від 23.11.2020 № 2; додаткова угода від 22.12.2020 № 3; додаткова угода від 29.01.2021 № 4; додаткова угода від 26.02.2021 № 5; додаткова угода від 26.03.2021 № 7; додаткова угода від 28.04.2021 № 8	березень 2021 - 6279,77; квітень 2021 - 6522,86 середня ціна - 5568,98
--	--	--	---

- (131) Тобто, Рішення⁴ було прийнято органом місцевого самоврядування, який **втратив свої повноваження в частині встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення (у тому числі шляхом коригування) з 01.05.2019, у зв'язку із введенням в дію Закону².**
- (132) Одночасно необхідно звернути увагу на те, що у наданій Підприємством пояснювальній записці до встановлених Рішенням⁴ тарифів не була зазначена інформація про необхідність врахування у структурі цих тарифів прибутку **«Інформація, доступ до якої обмежено»**, отриманого у період з **01.02.2020 по 15.03.2020** внаслідок відшкодування статті «витрати на покриття витрат», що була включена до встановлених Рішенням³ тарифів.
- (133) Крім того, до структури встановлених Рішенням⁴ тарифів було включено статтю «витрати на оплату праці з відрахуванням на соціальні заходи без потреб власних ТЕЦ, ТЕС, АЕС, КГУ» в розмірі 28586,14 тис. грн на рік або 355,20 грн/Гкал, тобто у такому ж розмірі який було включено до Рішення³, що **на 183,07 % вище**, ніж було включено до затверджених Рішенням¹ тарифів (10098,42 тис. грн на рік або 125,48 грн/Гкал). Водночас, як же було вказано у пункті 179 цього подання, з огляду на втрату з 01.05.2019 у Вишгородській районній ради повноважень встановлювати (коригувати) тарифи на послуги з централізованого опалення, відшкодування збільшення витрат **«Інформація, доступ до якої обмежено»** на оплату праці та соціальні заходи мало бути здійснено за рахунок коштів місцевого бюджету, а **не шляхом встановлення нових тарифів** на послуги з централізованого опалення.
- (134) Листом від 19.11.2021 № 2515/08 (вх. Відділення від 25.11.2021 № 60-01/5664) **«Інформація, доступ до якої обмежено»** надало інформацію про обсяг наданих Підприємством послуг з централізованого опалення протягом опалювальних періодів 2019/2020 та 2020/2021 років, яка наведена у таблиці 5.

Таблиця 5

Рішення Вишгородської районної ради	Тариф, грн/Гкал	Обсяг	
		Гкал	тис. грн
Рішення ² 01.10.2019 - 05.01.2020	1 752,12	22 850,91	40 037,54
Рішення ³ 06.01.2020 - 15.03.2020	1 657,47	25 300,078	41 934,12

Рішення ⁴			
16.03.2020 - 31.10.2021	1 502,66	74 649,176	112 172,33

- (135) В той же час, листом від 22.07.2024 № 1129/08 (вх. Відділення від 26.07.2024 № 60-01/2988) **«Інформація, доступ до якої обмежено»** повідомило, що датою початку дії індивідуального договору про надання Підприємством послуг з постачання теплової енергії, що є публічним договором приєднання, є 03.11.2021. При цьому, рішенням Вишгородської міської ради від 13.10.2021 № 448 встановлено тарифи Підприємства на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з постачання теплової енергії.
- (136) Отже, порушення Вишгородською районною радою законодавства про захист економічної конкуренції було припинено з 13.10.2021.

3. Кваліфікація дій відповідача

- (137) Абзацом четвертим пункту 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» від 09.08.2023 № 3295-IX передбачено, що справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим законом (01.01.2024), розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим законом.
- (138) Кваліфікація дій органу місцевого самоврядування як таких, що заборонені згідно із статтею 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції», має включати також кваліфікацію конкретного порушення законодавства про захист економічної конкуренції, умови для вчинення якого були створені діями чи бездіяльністю органу місцевого самоврядування, зокрема вибір конкретної правової норми й застосування її до певної події із з'ясуванням всіх обставин такого порушення та їх доведенням у встановленому законом порядку.
- (139) Сплата споживачами завищеної вартості послуг з централізованого опалення, у зв'язку із застосуванням **«Інформація, доступ до якої обмежено»** у період з 23.09.2019 по 31.07.2021 економічно необґрунтованих тарифів на послуги з централізованого опалення, що не були затверджені органом, уповноваженим здійснювати встановлення таких тарифів, а також не здійснення перерахунків нарахувань плати споживачам за послуги з централізованого опалення, у зв'язку із зміною ціни природного газу протягом опалювальних періодів 2019/2020 років, призвела до додаткових витрат цих споживачів та, як наслідок, до ущемлення їх інтересів під час отримання вказаних послуг.
- (140) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монополієм (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополієне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (141) Згідно з пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є зловживання монополієм (домінуючим) становищем.

- (142) Отже, застосування *«Інформація, доступ до якої обмежено»* у період з 23.09.2019 по 31.07.2021 економічно необґрунтованих тарифів на послуги з централізованого опалення, що не були затверджені органом, уповноваженим здійснювати встановлення таких тарифів, а також не здійснення перерахунків нарахувань плати споживачам за послуги з централізованого опалення, у зв'язку із зміною ціни природного газу протягом опалювальних періодів 2019/2020 років, є порушенням, передбаченим частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого опалення в межах *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання та використовуються (експлуатуються) ним для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам), що призвело до ущемлення інтересів споживачів, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.
- (143) При цьому Вишгородська районна рада, встановивши рішеннями від 20.08.2019 № 649-39-VII, від 20.08.2019 № 649-39-VII та від 20.02.2020 № 777-43-VII тарифи *«Інформація, доступ до якої обмежено»* на послуги з централізованого опалення, тобто не маючи на те відповідних повноважень, створила умови для порушення законодавства про захист економічної конкуренції вказаним суб'єктом господарювання, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з централізованого опалення в межах *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання та використовуються (експлуатуються) ним для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам).
- (144) Згідно зі статтею 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.
- (145) Одним із принципів, на основі яких здійснюється місцеве самоврядування в Україні відповідно статті 4 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», є законність.
- (146) Відповідно до частини третьою статті 24 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» органи місцевого самоврядування та їх посадові особи діють лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, передбачені Конституцією і законами України, та керуються у своїй діяльності Конституцією і законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, а в Автономній Республіці Крим - також нормативно-правовими актами Верховної Ради і Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятими у межах їхньої компетенції.
- (147) Частиною четвертою статті 24 Господарського кодексу України визначено, що, законом можуть бути встановлені особливості здійснення антимонопольно-конкурентної політики щодо комунального сектора економіки.
- (148) Згідно з частинами першою та другою статті 25 Господарського кодексу України держава підтримує конкуренцію як змагання між суб'єктами господарювання, що забезпечує завдяки їх власним досягненням здобуття ними певних економічних переваг, внаслідок чого споживачі та суб'єкти господарювання отримують можливість вибору необхідного товару і при цьому окремі суб'єкти господарювання не визначають умов реалізації товару на ринку. Органам державної влади і органам місцевого самоврядування, що регулюють відносини у сфері господарювання, забороняється приймати акти або вчиняти дії, що визначають привілейоване

становище суб'єктів господарювання тієї чи іншої форми власності, або ставлять у нерівне становище окремі категорії суб'єктів господарювання чи іншим способом порушують правила конкуренції.

- (149) Вчиняючи певні дії (ухвалюючи відповідні рішення), органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень (дискреційних повноважень) повинні враховувати положення статті 25 Господарського кодексу України та сприяти розвитку конкуренції, не допускаючи порушення антимонопольного законодавства.
- (150) Відповідно до статті 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції» забороняються дії чи бездіяльність органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (колегіального органу чи посадової особи), що полягають у схиленні суб'єктів господарювання, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, створенні умов для вчинення таких порушень чи їх легітимації.
- (151) Згідно з пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушенням законодавства про захист економічної конкуренції є вчинення дій, заборонених згідно із статтею 17 цього закону.
- (152) *Таким чином, встановлення Вишгородською районною радою рішеннями від 20.08.2019 № 649-39-VII, від 20.08.2019 № 649-39-VII та від 20.02.2020 № 777-43-VII економічно необґрунтованих тарифів «Інформація, доступ до якої обмежено» на послуги з централізованого опалення, тобто не маючи на те відповідних повноважень, є порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді створення умов для порушення «Інформація, доступ до якої обмежено» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з централізованого опалення в межах «Інформація, доступ до якої обмежено», де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання та використовуються (експлуатуються) ним для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам).*

4. Заперечення відповідача та їх спростування

- (153) Станом на дату прийняття рішення будь-яких зауважень чи заперечень щодо змісту Подання від Вишгородської районної ради до Відділення не надходило.

5. Остаточні висновки у справі

- (154) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доводиться висновок адміністративної колегії Відділення про те, що встановлення Вишгородською районною радою рішеннями від 20.08.2019 № 649-39-VII, від 20.08.2019 № 649-39-VII та від 20.02.2020 № 777-43-VII економічно необґрунтованих тарифів «Інформація, доступ до якої обмежено» на послуги з централізованого опалення, тобто не маючи на те відповідних повноважень, є порушенням, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді створення умов для порушення «Інформація, доступ до якої обмежено» законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з централізованого опалення в межах «Інформація, доступ до якої обмежено», де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання та використовуються (експлуатуються) ним для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам).

- (155) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

Враховуючи наведене та керуючись статтями 7, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтю 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (в редакції закону, чинній до 01.01.2024), пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 362-р, зареєстрованого в міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (із змінами) [в редакціях, що були чинні до 01.01.2024], адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Визнати встановлення Вишгородською районною радою (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) рішеннями від 20.08.2019 № 649-39-VII, від 20.08.2019 № 649-39-VII та від 20.02.2020 № 777-43-VII економічно необґрунтованих тарифів *«Інформація, доступ до якої обмежено»* на послуги з централізованого опалення, тобто не маючи на те відповідних повноважень, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим статтею 17 та пунктом 7 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді створення умов для порушення *«Інформація, доступ до якої обмежено»* (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*; *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з централізованого опалення в межах *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, де розташовані теплові мережі, які закріплені за Підприємством на праві господарського відання та використовуються (експлуатуються) ним для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам).

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова адміністративної колегії –
в.о. голови відділення

Андрій КАШНІКОВИЧ